
1.HDP

Definice

Jednoduchá: Cena vyrobené produkce

Ekonomická: 1) tržní cena 2) všech 3) finálních
4) statků a služeb 5) vyrobených 6) v ekonomice
7) za dané časové období .

ČSÚ: Hrubý domácí produkt (HDP) představuje souhrn hodnot přidaných zpracováním ve všech odvětvích v činnostech považovaných v systému národního účetnictví za produktivní (tj. včetně služeb tržní i netržní povahy). Skládá se ze spotřeby (soukromé a vládní), investic a čistého vývozu (tj. rozdílu mezi vývozy a dovozy). Měří se čtvrtletně.

HDP ČR

Běžné ceny

2008: **3.827** mld. Kč (predikce)

2007: **3.551** mld. Kč (předběžně)

2006: **3.216** mld. Kč

Zdroj: MF ČR Makroekonomická predikce

HDP ČR 2008

Běžné ceny

1) Na 1 obyvatele:

$$3.827.000 \text{ mil} / 10,413 \text{ mil} = \underline{\underline{367.521}} \text{ Kč}$$

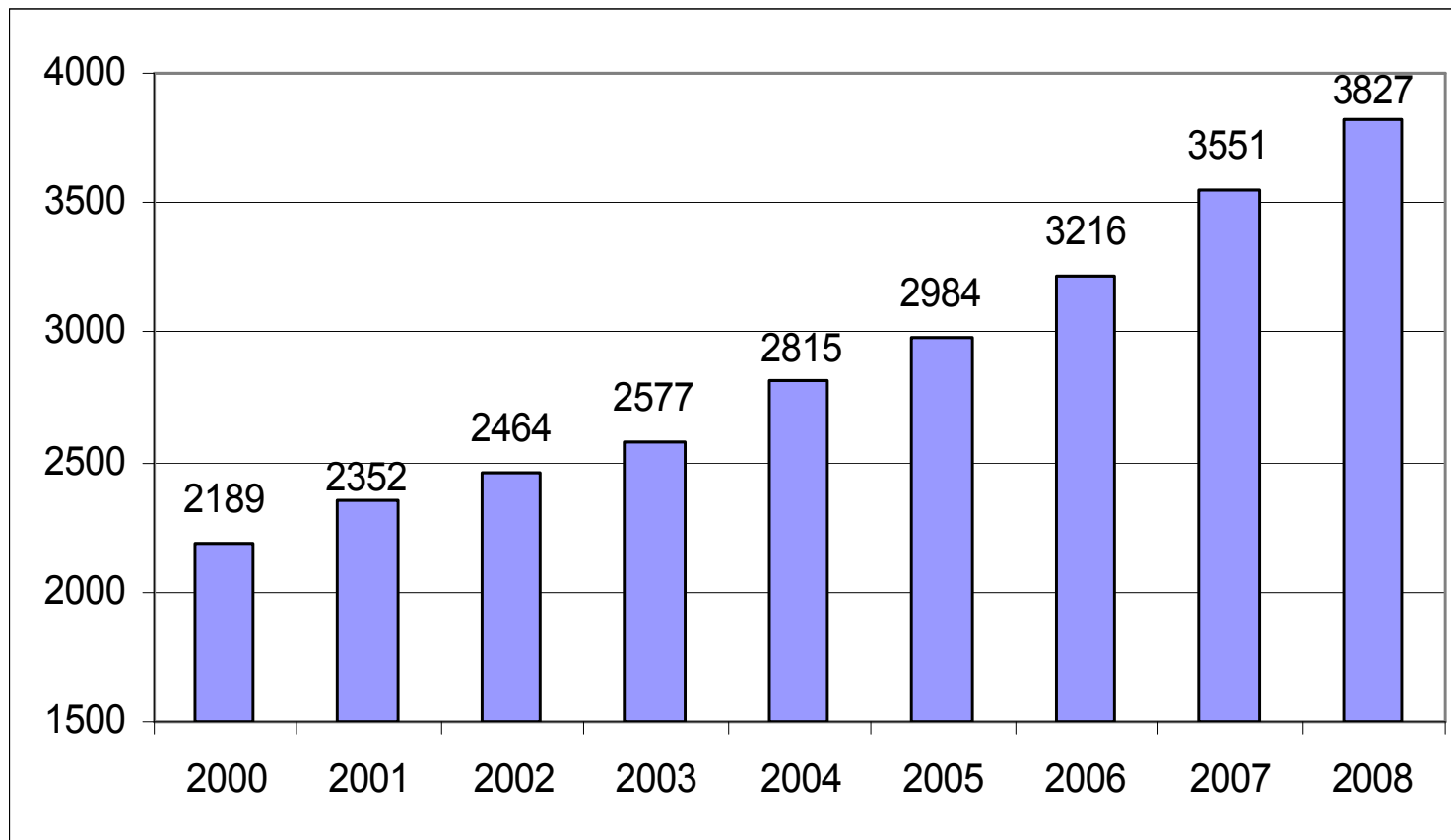
2) Na 1 pracovníka

$$3.827.000 \text{ mil} / 5,006 \text{ mil} = \underline{\underline{764.483}} \text{ Kč}$$

HDP ČR

Běžné ceny

Zdroj: Makroekonomická predikce MF ČR

HDP ČR 2000 - 2008

Běžné ceny

2008

Na 1 obyvatele:

3.827.000 mil / 10,413 mil = 367.521 Kč

Na 1 pracovníka

3.827.000 mil / 5,006 mil = 764.483 Kč

2000

Na 1 obyvatele:

2.189.000 mil / 10,232 mil = 213.937 Kč

Na 1 pracovníka

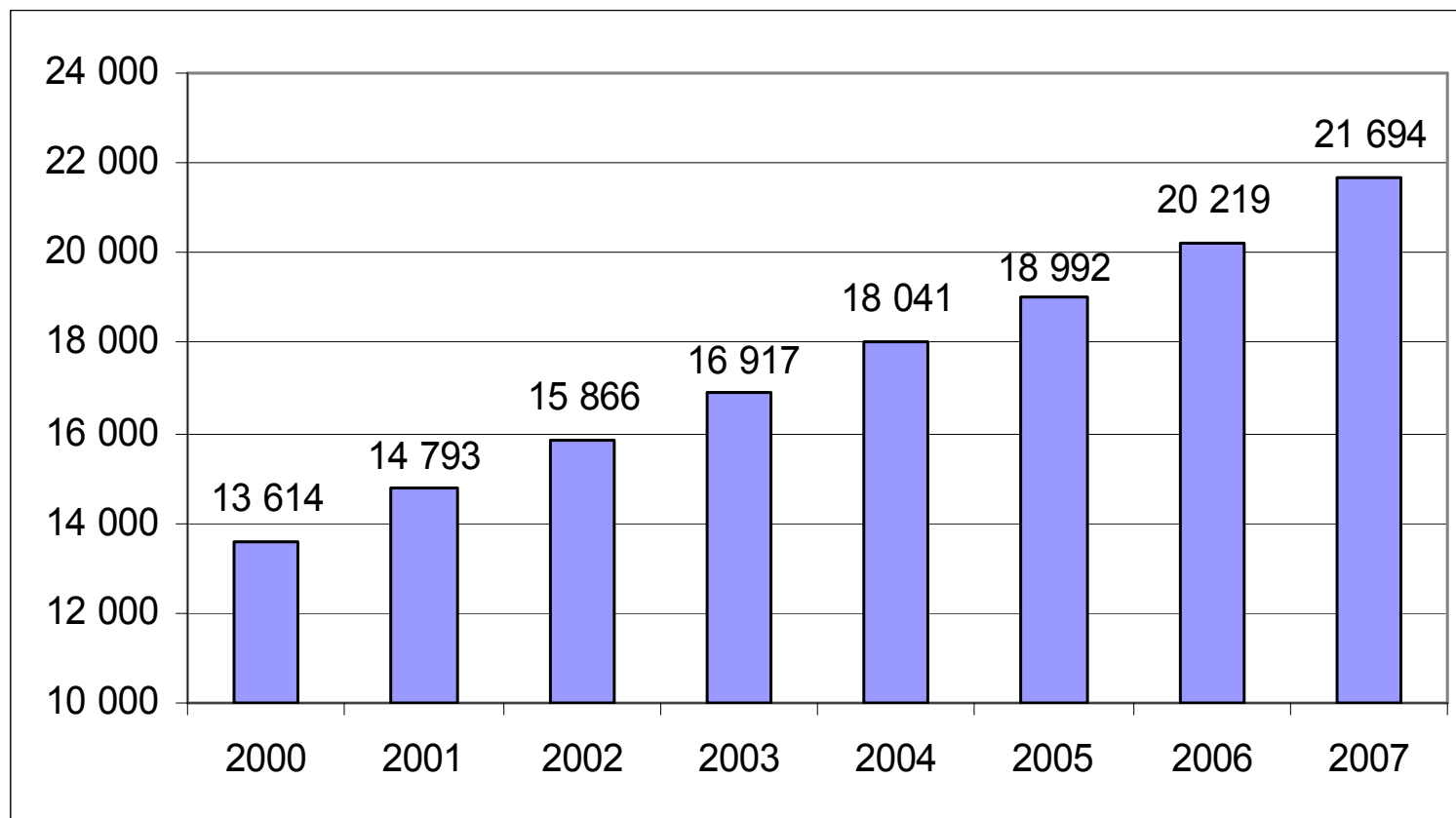
2.189.000 mil / 4,732 mil = 462.595 Kč

Indexy HDP ČR 2000 – 2008

Běžné ceny

	2000	2008
HDP	100	174,8
Obyvatelstvo	100	101,8
Zaměstnanost	100	105,8
HDP/1 obyvatel	100	171,8
HDP/1 zaměstnanec	100	165,2

Průměrná mzda ČR

Podíl VF práce na HDP

	2000	2007
Zaměstnanost (L)	4.732	4.922
Průměrná mzda	13.614	21.694
Mzdy celkem (w)	1.044	1.730
HDP	2.189	3.551
w/HDP (%)	47,7%	48,7%

HDP ≠ Národní bohatství

Bohatství = čistá hodnota hmotných a finančních položek, které země vlastní. Rovná se všem aktivum zmenšeným o všechna pasiva.

HDP neměří bohatství dané země. HDP měří pouze hodnotu vyprodukované produkce za jeden rok. Bohatství je stav, HDP je tok.

Ukazateli domácího bohatství pak zřejmě nejlépe v českých podmínkách odpovídá ukazatel čistého majetku rezidentů (čistého jmění), která k 31.12.1999 dosáhla hodnoty 6.515 mld Kč (Z toho tvořilo zhruba 4 bilióny budovy a stavby a 1,1 biliónu stroje a zařízení) tudíž něco přes trojnásobek HDP běžného období

Hrubý domácí produkt (GDP)

Hrubý národní důchod (GNI)

HDP (hrubý domácí produkt)

+ čistý důchod z majetku v zahraničí (renty; úroky; zisky a dividendy) =

HND (hrubý národní důchod)

ČR 2008:

HDP = 3.827

HND = 3.563

Saldo prvotních důchodů = -264

- 1) *Hrubý národní důchod je součtem HDP a salda čistých prvotních důchodů se zahraničím. Představuje úhrn prvotních příjmových důchodů rezidentů (náhrady zaměstnancům, čisté daně na výrobu a dovoz, důchody z vlastnictví, hrubý provozní přebytek a smíšený důchod).*
- 2) *Saldo čistých prvotních důchodů rezidentů ve vztahu k zahraničí je součtem rozdílu přijatých a vyplacených mezd a důchodů z vlastnictví (úroků, dividend a reinvestovaných zisků z aktiv vlastněných nerezidenty). Věcně odpovídá bilanci výnosů platební bilance.*

HNP x HDP

Zdroj: *(Economist 2002, s. 37-38)*

Hrubý národní produkt resp. *hrubý národní důchod*, což je pojem, který nahradil HNP v národních účtech je souhrnem všech důchodů, jež vydělali občané určité země bez ohledu na to, kde se nacházejí produktivní aktiva.

Všechny významné průmyslové země dnes používají jako hlavní ukazatel ekonomické výkonnosti HDP. USA, Německo i Japonsko, které až do počátku devadesátých let používaly HNP přešly na používání HDP.

Rozdíl mezi HDP a HNP, resp. HNP je obvykle poměrně malý, asi okolo 1% HDP; existuje však několik výjimek. V roce 1977 byl např. irský HDP o 15% vyšší než HND vzhledem k ziskům, které v Irsku vydělali zahraniční investoři. Krátkodobě mají velké změny celkového čistého důchodu z vlastnictví pouze zanedbatelný dopad na HDP.

Zkoumáme-li dlouhodobější tendence, je rozumné věnovat pozornost čistému důchodu z majetku, abychom zjistili, zda nezpůsobuje rychlejší růst HND ve srovnání s HDP. *(Economist 2002, s. 37-38)*

Nominální a reálný HDP

Nominální HDP = měří hodnotu výstupu ekonomiky v cenách období, kdy byl daný výstup vytvořen (běžné ceny, b.c.). Ohodnocování HDP v běžných cenách znamená v prostředí současných inflačních ekonomik, že jeho velikost většinou neustále roste. V meziročním srovnání se nám do jeho nárůstu promítají dva růsty:

- a) růst produkce (růst reálného HDP)
- b) růst cen (růst cenové hladiny)

Reálný HDP = měří výstup daného období v cenách zvoleného základního roku (stálé ceny, s.c.). Toto odlišení umožňuje sledovat reálné změny objemu produkce, které nejsou ovlivněny cenovými změnami. Převod je prováděn pomocí deflátoru hrubého domácího produktu.

Deflátor HDP = měřítko hladiny cen vypočítané jako podíl nominálního a reálného produktu

Nominální a reálný HDP

Nominální = běžné ceny; Reálný = stálé ceny roku 2000

Zdroj dat: Makroekonomická predikce MF ČR

	2000	2001	2002	2003	2004
HDP nominální	2189	2352	2464	2577	2781
<i>Index</i>		107,4	104,8	104,6	107,9
HDP reálný	2189	2243	2286	2368	2467
<i>Index</i>		102,5	101,9	103,6	104,2
Deflátor	100	104,9	107,8	108,8	112,7
<i>Index</i>		104,9	102,8	100,9	103,5

Euro-zóna. Roční tempa růstu

Zdroj: Burda-Wyplosz (2005); Eurostat

	Nominal GDP	Real GDP	GDP deflator
1990	7.7	3.0	4.7
1991	9.6	1.7	7.9
1992	4.2	1.2	3.0
1993	0.3	-0.4	0.7
1994	4.8	2.8	2.0
1995	4.0	2.4	1.6
1996	5.0	1.6	3.4
1997	5.3	2.5	2.8
1998	4.7	2.9	1.8
1999	5.1	2.7	2.4
2000	6.4	3.4	3.0
2001	3.3	1.6	1.7
2002	3.4	1.5	1.9

Způsoby měření HDP

Celková hospodářská aktivita může být měřena třemi rozdílnými, ale ekvivalentními metodami.

- a) Sečtení výdajů za toto zboží a služby, když byly prodány
- b) Sečtení příjmů za tyto zboží a služby
- c) Sečtení hodnoty všeho zboží a služeb vyrobeného za daný čas

$$\text{VÝDAJE} = \text{DUCHODY} = \text{VÝROBA}$$

Velikost HDP lze stanovit třemi základními metodami:

- výdajová metoda (spotřební) = jedná se o součet konečné spotřeby, hrubé tvorby kapitálu a čistého vývozu
- důchodová metoda (příjmová) = součet náhrad (kompenzací) zaměstnancům a hrubého provozního přebytku
- výrobní metoda (odvětvová); respektive metoda přidané hodnoty = jedná se o součet hrubé přidané hodnoty všech odvětví, zvětšený o saldo daní

HDP ČR – Výdajová metoda

	2000	(%)	2008	(%)
C	1.149	52,5%	1.860	48,6%
I	645	29,5%	1.060	27,7%
G	461	21,0%	737	19,3%
X	1.387	63,4%	2.992	78,2%
M	1.454	66,4%	2.821	73,7%
NX	-66	-3,0%	171	4,5%
HDP	2.189	100,0%	3.827	100,0%

Skladba HDP

(1970-2001, % of HDP)

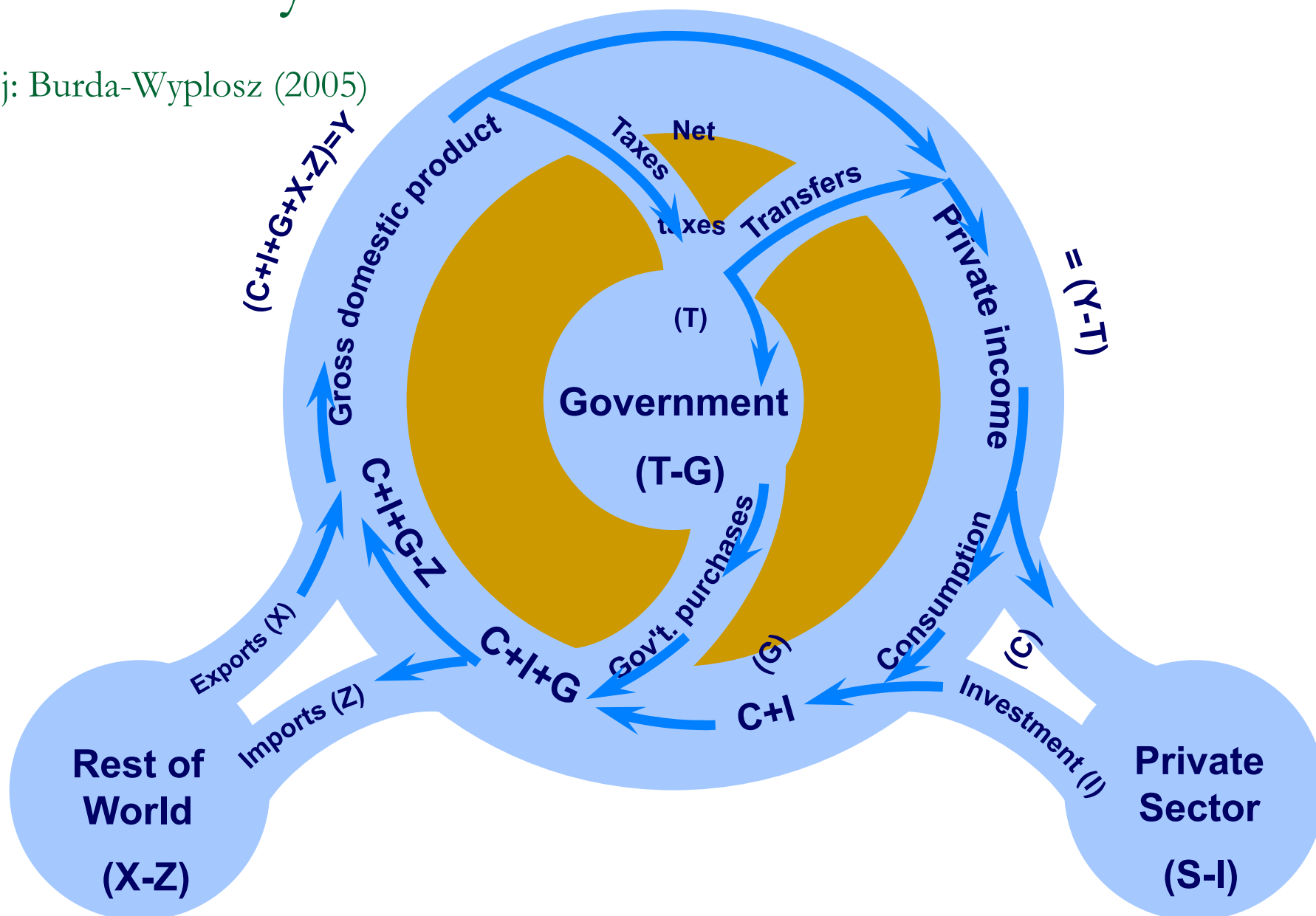
	Consumption (C)	Investment (I)	Government purchases (G)
Australia	59	24	19
Germany *	57	23	20
France*	56	21	23
UK	63	18	20
Italy*	58	21	19
Japan	55	30	14
Canada	57	20	20
Switzerland	60	24	14
USA	66	16	19
EUR Area**	57	22	20

* 1970–1998

**1999–2001

Ekonomický koloběh

Zdroj: Burda-Wyplosz (2005)

Makroekonomická rovnováha 2002 (% of HDP)

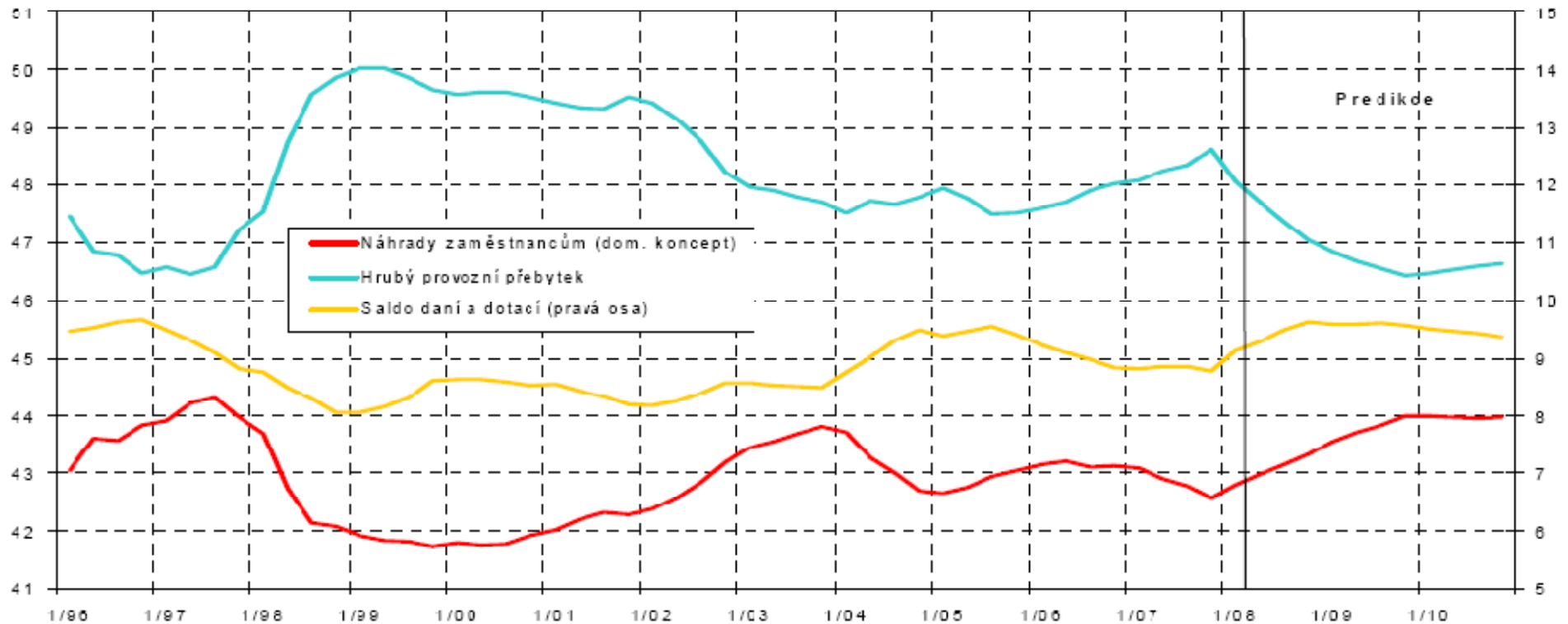
	$S-I$	$T-G$	$X-Z = CA$
USA	-1.4	-3.4	-4.8
Japan	9.9	-7.1	2.8
European Union	2.9	-2.0	0.9
Belgium	4.7	0.0	4.7
Denmark	1.1	1.8	2.9
France	5.3	-3.2	2.1
Germany	6.1	-3.6	2.5
Italy	2.0	-2.5	-0.5
Netherlands	3.2	-1.1	2.1
Spain	-2.5	-0.1	-2.6
Sweden	3.0	1.1	4.1
UK	0.5	-1.3	-0.8

HDP ČR – Důchodová metoda

	2000	(%)	2008	(%)
Saldo daní a dotací	187	8,5%	369	9,6%
-daně z výroby a dovozu	248		452	
-dotace na výrobu	61		83	
Náhrady zaměstnancům	918	41,9%	1.658	43,3%
-mzdy a platy	694		1.253	
-szp zaměstnavatel	224		405	
Hrubý provozní přebytek	1.084	49,5%	1.801	47,1%
-spotřeba fixního kapitálu	452		621	
-čistý provozní přebytek	633		1.180	
HDP	2.189	100,0%	3.827	100,0%

HDP ČR – Důchodová metoda

Zdroj dat: Makroekonomická predikce MF ČR

Co se nepočítá do HDP....

Hodnota volného času	Změny kvality
Černá ekonomika	Škody na životním prostředí
Transfery a dary	Bartery
Neplacené a domácí aktivity	Second-hand

Černá ekonomika — odhad podílu na HDP

Africa

Nigeria, Egypt 68-76%
Tunisia, Morocco 39-45%

Latin America

Mexico, Peru 40-60%
Chile, Brazil, Venezuela 25-35%

Asia

Thailand 70%
Philippines, Malaysia, Korea 38-50%
Hong Kong, Singapore 13%

Central Europe

Hungary, Bulgaria, Poland 20-28%
Czech Republic, Romania, Slovakia 9-16%

Former Soviet Union

Belarus, Georgia, Ukraine 28-43%
Baltic States, Russia 20-27%

OECD

Belgium, Greece, Italy, Spain, Portugal 24-30%
All others 13-23%
Austria, Japan, USA, Switzerland 8-10%